

WARUNKI PRENUMERATY

1. Czasopismo „Myśl Wojskowa” jest dostępne tylko w prenumeracie.
2. Instytucje wojskowe i cywilne oraz odbiorcy indywidualni (kadra Wojska Polskiego i osoby spoza wojska), proszeni są o kierowanie zamówień pod adres:

**DOM WYDAWNICZY „BELLONA”,
WYDZIAŁ KOLPORTAŻU I TRANSPORTU
ul. Grzybowska 77, 00-844 Warszawa
tel. (0-22) 620-20-44 wewn. 463, (0-22) 687-90-41**

Wpłaty z tytułu prenumeraty należy przekazywać na konto:

**PBK S.A. V Oddział Warszawa
14106026890000402010000580**

3. Termin składania zamówień i wpłat na następny rok upływa dnia 1 grudnia.
4. Cena 1 egzemplarza wynosi:
 - a) w prenumeracie krajowej – 10 złotych (60,00 złotych za cały rok – sześć numerów);
 - b) w prenumeracie zagranicznej – 14 USD (84 USD za cały rok – sześć numerów), plus koszt przesyłki lotniczej (6 USD za przesłanie jednego egzemplarza).

101
1918 – 1950 BELLONA

MYŚL WOJSKOWA

DWUMIESIĘCZNIK

WYDAWANY PRZEZ
MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

ROCZNIK LXXXVIII (LXII)

6 (647)

DZIAŁ ZBIORÓW GŁÓWNYCH

LISTOPAD–GRUDZIEŃ

2006

WARSZAWA

choć niestety opacznie, sprawdza się w naszych warunkach. Odpowiedni czas minął, decyzje zostały podjęte i po nowym roku nasi żołnierze znajdują się w Afganistanie w ekstremalnie trudnych warunkach. Przestrzeń na inwestycje w wyposażenie powoli też się wypełnia. Najbliższa przyszłość pokaże, czy były one trafne, co będzie wynikało chociażby ze stopnia i skuteczności ich zaangażowania w Afganistanie. Wymuszone rozwojem sytuacji rozwiązania będą więc doraźne, obliczone w dużej mierze na pomoc i asystę sojuszników. A przestarzałe, odziedziczone po poprzednim systemie struktury organizacyjne, przestarzała koncepcja szkolenia, co więcej, przestarzały sposób myślenia rodem z poprzedniej epoki mogą zrodzić jedynie przestarzałe rozwiązania, czego obecnie doświadczamy.

Dobitnym przykładem jest sposób wykorzystania doświadczeń z różnorodnych misji pokojowych. Niejednokrotnie chwalimy się, że bierzemy w nich udział od ponad pół wieku, że uczestniczyło w nich około 60 tysięcy żołnierzy. To liczby, z których przecież jeszcze nic nie wynika. A prawda jest taka, że te dziesiątki tysięcy żołnierzy to ludzie z różnych struktur organizacyjnych wojska, którzy po zakończeniu swoich obowiązków na misjach wracali na dotychczasowe stanowiska. W rezultacie, mimo niemałego trudu (i poniesionych kosztów) włożonego w wykorzystanie okazji, aby zawód żołnierza wykonywać w realnych warunkach w różnych częściach świata, nie przetwarza nabytych doświadczeń w praktyczne wnioski. Nie było i nie ma u nas systemu zbierania doświadczeń z zagranicznych misji i działań operacyjnych. Nie było i nie ma zinstytucjonalizowanego systemu zbierania doświadczeń z ćwiczeń, szkoleń i formułowania wniosków istotnych w skali sił zbrojnych.

I dlatego najważniejszy wniosek, jaki wypływa z tych rozważań dotyczy, oprócz propozycji, niestety spóźnionych już, zorganizowania zaprezentowanych tu pododdziałów, przede wszystkim utworzenia instytucji zajmującej się zbieraniem i analizą doświadczeń z misji i zadań operacyjnych poza granicami. Chodzi o to, aby wykorzystać te doświadczenia do opracowania nowej doktryny szkoleniowej oraz programów szkolenia jednostek wojskowych i placówek edukacyjnych wojska. Takie struktury są w wielu krajach NATO, są adaptowane w krajach tworzących od początku swoje siły zbrojne lub aspirujących do pełnego członkostwa w Sojuszu. Profesjonalnie opracowane wnioski z zadań, wykonywanych w trudnych warunkach przez żołnierzy naszych i państw sojusznicznych, to zaczyn do koncepcyjnego opracowania nowych idei organizacyjnych, nowoczesnych systemów uzbrojenia oraz rozwiązań zasilania logistycznego. Taka instytucja kreowałaby długofalową strategię koncepcyjnego programowania kształtu i szkolenia nowego modelu sił zbrojnych. W dynamicznie zmieniającym się świecie, wobec kompleksowych wyzwań globalizacji, szybkiego tempa wprowadzania nowych technologii, pojawiających się nowych zagrożeń, powinniśmy szczególnie odpowiedzialnie analizować wnioski z uczestnictwa naszych żołnierzy i żołnierzy państw sojusznicznych w różnorodnych operacjach. Jest to jedyna droga, aby przy ograniczeniach budżetowych stworzyć warunki do racjonalnego podejmowania decyzji, od których zależy kształt i sprawność naszych sił zbrojnych w przyszłości.

Płk dypl. Mirosław BANASIK

Płk dypl. Lech CHOJNOWSKI*

AKTUALNE PROBLEMY PLANOWANIA OBRONNEGO SOJUSZU PÓLNOCNOATLANTYCKIEGO

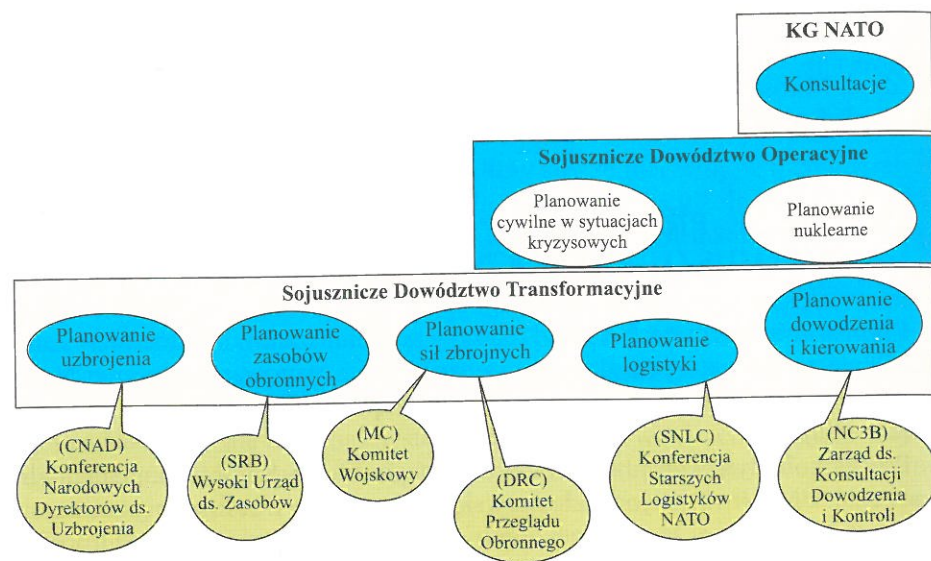
Planowanie obronne NATO. Kolektywne planowanie obronne ma na celu określenie ram, w których planowanie narodowe i planowanie obronne NATO powinny być synchronizowane, tak aby osiągnąć wspólnie określone zdolności militarne Sojuszu.

Proces kolektywnego planowania obronnego ma dla Sojuszu fundamentalne znaczenie. Umożliwia krajom członkowskim korzystanie z politycznej i militarnej przewagi, wynikającej ze wspólnej obrony, ułatwia wzajemną wymianę informacji i przyspiesza współpracę w obszarze uzyskania wymaganych zdolności. Zapobiega też prowadzeniu jednostronnej narodowej polityki obronnej oraz zachęca do efektywnego wykorzystania zasobów. Z drugiej strony, pozwala na narodową suwerenność, która stanowi fundament Traktatu Waszyngtońskiego.

Planowanie obronne NATO tradycyjnie jest postrzegane w dwojaki sposób. W szerszym znaczeniu pojęcie to obejmuje wszystkie dyscypliny planistyczne (*rys. 1*): planowanie uzbrojenia (*Armaments Planning*), kierowane przez Konferencję Narodowych Dyrektorów do spraw Uzbrojenia (*Conference of National Armaments Directors – CNAD*), planowanie cywilne na wypadek zagrożeń nadzwyczajnych (*Civil Emergency Planning – CEP*), nadzorowane przez Wysoki Komitet Planowania Cywilnego (*Senior Civil Emergency Planning Committee – SCEPC*), planowanie dowodzenia i kierowania oraz konsultacje (*Command, Control and Consultation Planning – C3*), zarządzane przez Zarząd NATO do spraw Konsultacji, Dowodzenia i Kontroli (*NATO Command, Control and Consultation Board – NC3B*), planowanie Sił Zbrojnych NATO (*NATO Force Planning – NFP*), pod kierownictwem Komitetu Planowania Obronnego (*Defence*

* Płk dypl. Mirosław Banasik – zastępca polskiego narodowego przedstawiciela wojskowego przy SHAPE. Płk dypl. Lech Chojnowski – pracownik Polskiego Narodowego Przedstawicielstwa Wojskowego przy SHAPE.

Planning Committee – DPC), planowanie logistyczne (*Logistics Planning – LP*), którym kieruje Konferencja Starszych Logistyków NATO (*Senior NATO Logistics Conference – SNLC*), planowanie nuklearne (*Nuclear Planning – NP*), za które odpowiada Grupa Planowania Nuklearnego (*Nuclear Planning Group – NPG*) oraz planowanie zasobów obronnych (*Resources Planning*), którym kieruje Wysoki Urząd do spraw Zasobów (*Senior Resources Board – SRB*).

Rys. 1. Dyscypliny planowania obronnego NATO

W części wojskowej planowania obronnego NATO uczestniczą także dowództwa strategiczne, przy czym Sojusznicze Dowództwo Operacyjne (*Allied Command Operations – ACO*) odpowiada za CEP i NP, zaś Sojusznicze Dowództwo Transformacyjne (*Allied Command Transformation – ACT*) za pozostałe dyscypliny.¹

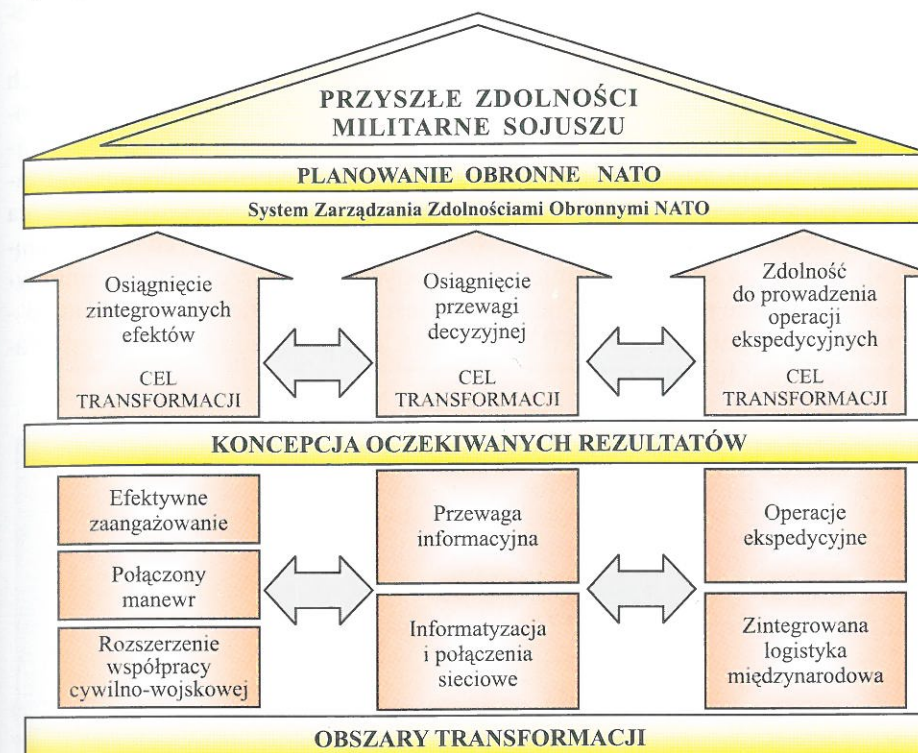
Proces planowania obronnego zapewnia:

- współpracę oraz skupienie wysiłku obronnego zarówno Sojuszu, jak i poszczególnych państw członkowskich na osiąganiu wymaganych zdolności wojskowych;
- kształtowanie zdolności do integracji rodzajów sił zbrojnych i sił zbrojnych poszczególnych państw poprzez promowanie i rozwój interoperacyjności;
- transformację struktur organizacyjnych, doktryny, procedur, zasad szkolenia i prowadzenia ćwiczeń oraz infrastruktury i sprzętu;

Planowanie obronne wspiera proces transformacji NATO, którego celem jest rozwijanie i integracja nowych koncepcji i technologii oraz kształtowanie struktur

¹ Document MC 324/1 NATO Military Command Structure, NATO HQ, Bruxelles 26 May 2004.

organizacyjnych, pozwalających w sposób ewolucyjny poprawić wojskowe zdolności bojowe. Obejmuje swym zasięgiem wszystkie obszary transformacji, zdefiniowane w *Wizji strategicznej NATO*² i jest zsynchronizowane ze zdolnościami bojowymi, wymaganymi do sprostania wyzwaniom NATO w przyszłości (rys. 2).

Rys. 2. Rola planowania obronnego w procesie transformacji w *Wizji strategicznej NATO*

Przyjęta metodologia osiągania zdolności militarnych Sojuszu zapewnia, że w przyszłości sojusznicze siły zbrojne będą lepiej wyposażone i przygotowane do prowadzenia szybkich i zdecydowanych operacji w dowolnym rejonie działania z dala od obszaru odpowiedzialności Sojuszu, z ograniczonym wsparciem lub bez wsparcia państwa-gospodarza.

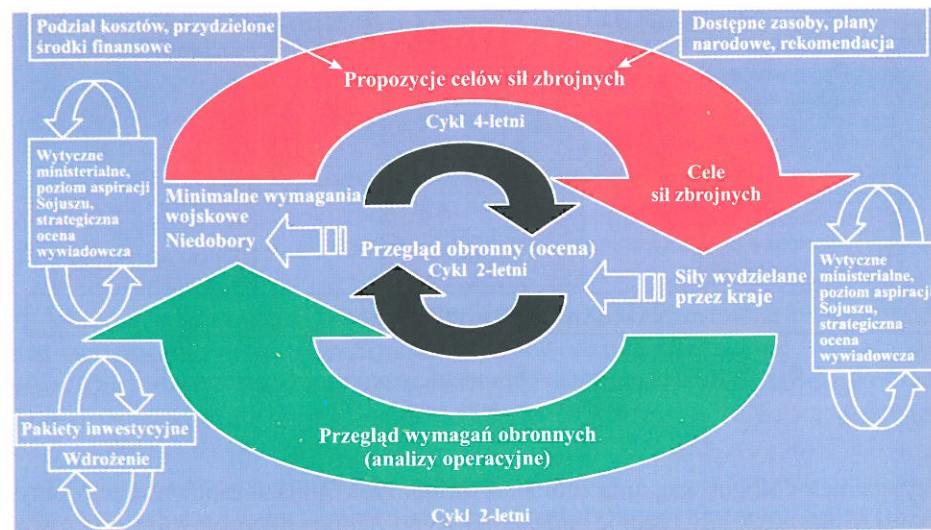
W węższym znaczeniu planowanie obronne NATO rozumiane jest jedynie jako planowanie Sił Zbrojnych NATO.

Planowanie Sił Zbrojnych NATO. Jest ono podstawowym elementem planowania obronnego NATO i ma na celu zapewnienie wymaganych sił poszczególnych państw członkowskich, zdolnych do wykonania wszystkich zadań, dzięki

² *Strategic Vision: the Military Challenge by NATO's Strategic Commands*, Norfolk 27.09.2004.

wytuczaniu dla nich celów oraz ocenie stopnia ich realizacji. Planowanie Sił Zbrojnych NATO nie jest procesem generowania sił na potrzeby operacji czy też planowaniem operacyjnym, jest natomiast tworzeniem „zestawu sił” (*pool of forces*), które mogą zostać użyte w operacjach NATO. Przez „zestaw sił” należy rozumieć cały zakres zdolności wojskowych, umożliwiających zainicjowanie operacji, jej prowadzenie oraz zakończenie osiągnięciem założonych celów.

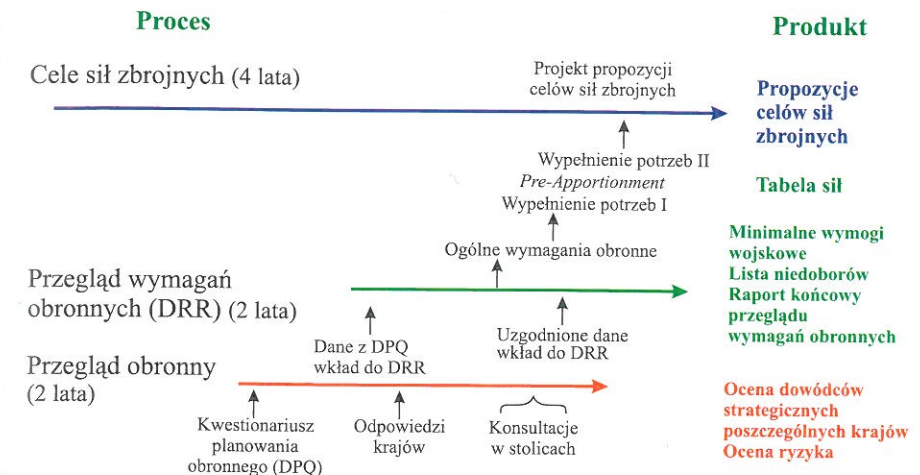
Cykl planowania Sił Zbrojnych NATO jest oparty na trzech podstawowych elementach (rys. 3). Rozpoczyna się określeniem minimalnych wymagań wojskowych (*Minimum Military Requirements* – MMR), niezbędnych do przeprowadzenia misji NATO, zdefiniowanych w wytycznych politycznych. Na ich podstawie są wytyczane cele dla państw członkowskich Sojuszu, których osiągnięcie ma zapewnić uzyskanie przez Siły Zbrojne NATO zdolności wojskowych wypełniających MMR. Ocena stopnia osiągnięcia założonych celów przez kraje członkowskie osobno, a także przez NATO jako całość jest dokonywana na trzecim etapie – podczas przeglądu obronnego NATO. Wnioski z tego przeglądu są wykorzystywane w kolejnym cyklu planowania.

Rys. 3. Proces planowania Sił Zbrojnych NATO

Elementy składowe planowania Sił Zbrojnych NATO są ściśle skoordynowane ze sobą, tworząc logiczny ciąg procesu planowania (rys. 4). Rozpoczyna się on określeniem minimalnych wymagań wojskowych, w ramach przeglądu wymagań obronnych (DRR), zapewniających realizację całego spektrum misji, zgodnie z tak zwanym poziomem ambicji NATO (*Level of Ambition* – LoA), wyrażonych jako wymagania ogólne. Wymagania ogólne zawierają dane o wielkości sił deklarowanych do NATO przez kraje członkowskie, uzyskiwane na podstawie przeglądu

obronnego. Pozwala to określić nadwyżki i niedobory zdolności wojskowych. Rezultaty DRR stanowią podstawę opracowania celów Sił Zbrojnych NATO, pakietów inwestycyjnych oraz wspierają niektóre pozostałe dyscypliny planowania obronnego. Stanowią także podstawę do opracowania raportu ogólnego, zawierającego między innymi ocenę stopnia osiągnięcia poziomu ambicji NATO, określonego w wytycznych ministerialnych.

Rys. 4. Korelacja elementów planowania Sił Zbrojnych NATO

Kluczowym elementem planowania Sił Zbrojnych NATO są wytyczne ministerialne, które inicjują cykl planowania obronnego. Stanowią one polityczną dyrektywę, ukierunkowującą proces planistyczny NATO i odzwierciedlają wpływ czynników politycznych, ekonomicznych, technologicznych i wojskowych na rozwój potencjału wojskowego Sojuszu. Wytyczne ministerialne określają ogólne cele dla sił zbrojnych państw członkowskich Sojuszu oraz stanowią podstawę do dokonania przeglądu wymagań obronnych na późniejszym etapie opracowania celów Sił Zbrojnych NATO. Ponadto definiują priorytety i obszary „szczególnej troski” Sojuszu, które powinny zostać uwzględnione przez władze wojskowe NATO (*NATO Military Authorities* – NMAs) podczas procesu formułowania celów Sił Zbrojnych NATO, jak również przez państwa członkowskie NATO w narodowym planowaniu obronnym. Bardzo ważnym zadaniem wytycznych ministerialnych jest określenie politycznych ambicji NATO, odnoszących się do zakresu zdolności bojowych sił zbrojnych Sojuszu, wyrażonych liczbą, rozmiarem i charakterem operacji.

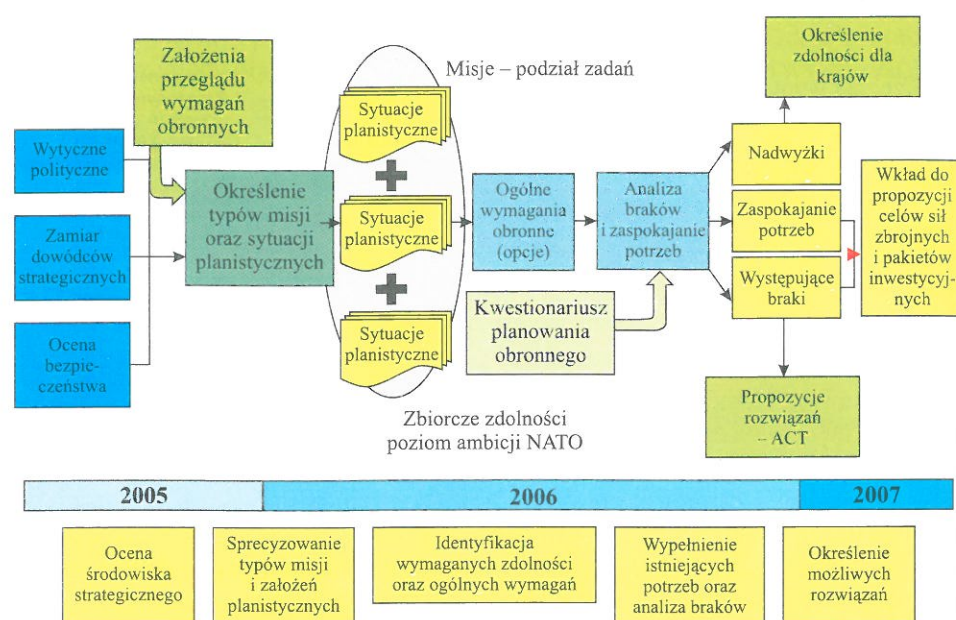
Planowanie Sił Zbrojnych NATO ma na celu zapewnienie dowódcom operacyjnym zdolności do prowadzenia operacji sojuszniczych poprzez:

— określenie zdolności wojskowych, wymaganych przez Sojusz w celu sprostanania przyszłym wyzwaniom;

— stymulowanie narodowego planowania obronnego państw członkowskich, tak aby osiągnąć zdolności wojskowe wymagane przez NATO jako całość;

— monitorowanie i ocena działań poszczególnych krajów członkowskich, podejmowanych w odpowiedzi na wymogi wypracowane w procesie planowania Sił Zbrojnych NATO.

Przegląd wymagań obronnych. Wytyczne ministerialne, w szczególności NATO LoA, stanowią podstawę do prowadzenia przeglądu wymagań obronnych (rys. 5), dokonywanego cyklicznie co dwa lata przez dowódców strategicznych (*Strategic Commanders – SCs*). Celem przeglądu wymagań obronnych jest określenie minimalnych wymagań wojskowych, niezbędnych do zapewnienia wykonania zadań zgodnie z poziomem ambicji NATO, określonym w wytycznych ministerialnych.

Rys. 5. Proces przeglądu wymagań obronnych NATO

Przegląd wymagań obronnych jest dokonywany również na podstawie wytycznych wojskowych (*Military Committee Guidance to DRR*), misji Dowództwa Operacyjnego oraz oceny możliwych zagrożeń w okresie planistycznym (ocena środowiska strategicznego). W celu wyeliminowania niejednoznaczności informacji zawartych w dokumentach doktrynalnych i wytycznych, a także w celu ich uszczegółowienia definiuje się założenia planistyczne niezbędne do realizacji procesu DRR.

Na podstawie wspomnianych dokumentów i analiz są formułowane rodzaje (typy) misji. Powstaje w ten sposób lista rodzajów potencjalnych operacji

wojskowych NATO, które mogą być prowadzone w czasie danego cyklu planistycznego. Typy misji wojskowych celowo są opisywane bardzo ogólnie, bez geograficznej lokalizacji oraz szczegółów związanych z planem realizacji. Następnie tak zdefiniowane rodzaje (typy) misji umiejscawia się w rejonach geograficznych, gdzie potencjalnie mogą mieć miejsce. Określony rodzaj misji w połączeniu z lokalizacją geograficzną stanowi sytuację planistyczną (*Planning Situations – PS*). Opracowuje się dla niej scenariusz potencjalnego kryzysu, w którym jest możliwy udział sił zbrojnych Sojuszu. Sytuacje planistyczne są analizowane pod względem operacyjnym w celu określenia sił i środków niezbędnych do ich realizacji. Na kolejnym etapie sytuacje planistyczne łączy się w możliwe kombinacje, przyjmując za kryterium NATO LoA i wybiera się najbardziej wymagającą z punktu widzenia zdolności wojskowych. Zasadą jest, że żadna kombinacja sytuacji planistycznych nie może przewyższać NATO LoA.

Minimalne wymagania wojskowe, niezbędne do wykonania misji określonych dla najbardziej wymagającej kombinacji sytuacji planistycznych, są wyrażane w postaci wymagań ogólnych.

Szczegółowa metodologia formułowania ogólnych wymagań składa się z następujących faz:

— analiza misji i zdefiniowanie zadań, które muszą być wykonane przez siły NATO;

— analiza sytuacji i zdefiniowanie scenariusza zdarzeń, a następnie zdefiniowanie sytuacji planistycznej;

— analiza zdolności i zdefiniowanie wskaźników ilościowo-jakościowych wojsk, które muszą być zdolne do wykonania danego zadania w konkretnej sytuacji planistycznej; innymi słowy jest to modelowanie wymaganych zdolności wojsk;

— synteza trzech powyższych komponentów, to znaczy misji, sytuacji i zdolności, która pozwala na zidentyfikowanie pakietów zdolności, niezbędnych do osiągnięcia celów sytuacji planistycznych;

— kompilacja sytuacji planistycznych, według kryterium określonego na podstawie poziomu aspiracji NATO, w celu zidentyfikowania najbardziej wymagającej kombinacji sytuacji planistycznych.

Rezultatem analiz jest:

— wyspecyfikowanie zadań dla każdego typu misji;

— sformułowanie ogólnych zdolności wymaganych dla danej sytuacji planistycznej;

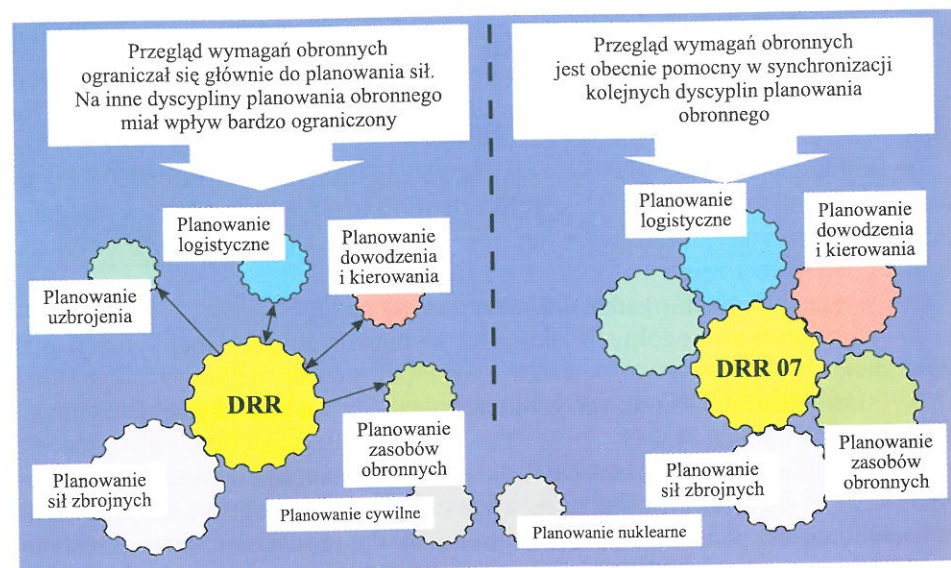
— sformułowanie zbiorczych zdolności niezbędnych do osiągnięcia wymaganego poziomu ambicji NATO.

Na kolejnym etapie procesu DRR określone wymagania ogólne są spełniane przez siły i środki, zaoferowane przez kraje członkowskie NATO jako odpowiedź na kwestionariusz planowania obronnego (DPQ). Proces ten umożliwia określenie nadwyżek, a przede wszystkim niedoborów zdolności wojskowych, które są przedmiotem dalszych analiz i poszukiwań, mających na celu wypracowanie sposobów ich likwidacji lub przynajmniej redukcji.

Nowym elementem wprowadzonym do realizacji DRR05 było przeprowadzenie konferencji nazywanej *Pre-Apportionment Conference*, w której uczestniczyli, oprócz komórek organizacyjnych NATO, przedstawiciele krajów członkowskich. Odbędzie się ona po pierwszym etapie wypełnienia (*fulfilment exercise I*) wymagań ogólnych przez siły zaoferowane przez kraje członkowskie w ramach odpowiedzi na kwestionariusz planowania obronnego (DPQ). Głównym celem konferencji było zaprezentowanie krajom członkowskim wymagań ogólnych oraz wyników ich spełniania przez siły państw członkowskich. Drugoplanowym celem konferencji było stworzenie możliwości zaoferowania przez kraje członkowskie dodatkowych sił po stwierdzeniu niedoborów zdolności wojskowych, a także uaktualnienie danych zawartych w odpowiedzi na DPQ. Wyniki konferencji stanowiły podstawę do realizacji drugiego etapu wypełnienia wymagań ogólnych (*fulfilment exercise II*) i następnie sformułowania celów sił zbrojnych, głównie określenia pożądanego poziomu sił przez poszczególne kraje członkowskie.

Wyniki przeglądu wymagań obronnych są publikowane w formie raportu końcowego (*Final Report from the Defence Requirements Review*) i stanowią podstawę do opracowania celów Sił Zbrojnych NATO. Dodatkowo mogą posłużyć do tworzenia nowych pakietów inwestycyjnych w celu likwidacji niedoborów zdolności wojskowych (poprzez wspólne finansowanie) lub przeglądu istniejących, w wypadku nadwyżek, do racjonalizacji wydatków.

Pierwotnie rolą DRR było określenie minimalnych wymagań wojskowych do planowania Sił Zbrojnych NATO, jednak obecnie jego rola wykracza poza ten obszar i w coraz większym stopniu stanowi on element koordynujący pozostałe

Rys. 6. Rola DRR w harmonizowaniu dyscyplin planowania obronnego NATO

dyscypliny planistyczne planowania obronnego NATO (rys. 6). Z tych względów przeglądy wymagań obronnych stają się coraz bardziej wszechstronne i kompleksowe.

Jednym ze sposobów osiągnięcia kompleksowości jest ustanowienie grup roboczych DRR, ukierunkowanych na analizę minimalnych wymagań wojskowych z punktu widzenia poszczególnych dyscyplin planowania obronnego, tak zwanych grup harmonizacyjnych (*Planning Harmonization Groups – PHG*). Uczestnictwo w tych grupach przedstawicieli struktur organizacyjnych odpowiedzialnych za poszczególne dyscypliny planistyczne zapewnia, że produkt tych analiz będzie odpowiadał wymaganiom danej dyscypliny planistycznej. Jednocześnie zagwarantowany jest przepływ informacji między strukturami uczestniczącymi w procesie przeglądu wymagań obronnych i strukturami organizacyjnymi Sojuszu, odpowiedzialnymi za poszczególne dyscypliny planowania obronnego. Ponadto częścią procesu DRR są połączone spotkania (*Joint Analysis Group – JAG*), co umożliwia pełną koordynację prac we wszystkich grupach roboczych DRR. Do udziału w pracach są zapraszani również przedstawiciele poszczególnych krajów. Ma to zapewnić większą przejrzystość i lepsze zrozumienie procesu przeglądu wymagań obronnych.

Obszar planowania obronnego	01 DRR	03 DRR	05 DRR	07 DRR
Siły zbrojne	duże	duże	duże	duże
Logistyka	niewielkie	umiarkowane	duże	duże
System dowodzenia	niewielkie	niewielkie	niewielkie	duże
Zasoby	niewielkie	niewielkie	umiarkowane	duże
Uzbrojenie	niewielkie	niewielkie	umiarkowane	duże
Inne koncepcje	brak danych			
Metoda połączonej analizy	niewielkie	duże	duże	duże
Sformułowanie zdolności	niewielkie	umiarkowane	duże	duże
Przejrzystość	niewielkie	niewielkie	umiarkowane	duże
Opcje	niewielkie	niewielkie	umiarkowane	duże
Deklaracja zdolności	niewielkie	niewielkie	niewielkie	duże
Wdrożenie koncepcji NRF	niewielkie	niewielkie	umiarkowane	duże
Powiązanie z planowaniem operacyjnym	niewielkie	niewielkie	umiarkowane	duże
Osiągnięcie interoperacyjności	niewielkie	niewielkie	umiarkowane	duże
Operacje prowadzone na zasadzie oczekiwanych rezultatów	niewielkie	niewielkie	niewielkie	duże
Horyzont planistyczny	6 lat	6 lat	8 lat	10 lat

Wysiłki	
duże	– duże
umiarkowane	– umiarkowane
niewielkie	– niewielkie

Rys. 7. Zakres integracji dyscyplin planistycznych w ramach przeglądu wymagań obronnych

Zakres integracji dyscyplin planistycznych zwiększał się w kolejnych cyklach planowania (rys. 7). Obszary zaznaczone na zielono obejmują problematykę, którą poddawano analizom w procesie przeglądów wymagań obronnych. Kolor żółty oznacza obszary, które w mniejszym zakresie były uwzględniane w DRR, zaś kolor czerwony obszary, które w ogóle nie były rozpatrywane. Jak widać, planowanie sił zbrojnych było jedynym problemem rozpatrywanym w czasie przeglądów, aż do roku 2001. Brakowało integracji pozostałych dyscyplin planistycznych. Zasadniczego postępu dokonano w DRR05, który z powodzeniem jest kontynuowany w obecnie realizowanym DRR07.

Uogólniając rolę DRR w planowaniu obronnym NATO, można sformułować następujące wnioski:

— przegląd wymagań obronnych jest analitycznym sposobem określenia minimalnych wymagań obronnych na podstawie wspólnie uzgodnionej polityki NATO, z użyciem mechanizmów planowania zorientowanych na zdolności, którego głównym efektem jest sformułowanie danych wyjściowych do opracowania propozycji celów Sił Zbrojnych NATO i pakietów inwestycyjnych;

— w porównaniu do poprzednich cykli planowania, przegląd wymagań obronnych 2007 ma na celu również:

- wprowadzenie efektywnych mechanizmów interakcji pomiędzy planowaniem obronnym a planowaniem operacyjnym,
- ocenę misji wojskowych, przypisanych dla Sił Odpowiedzi NATO i określenie zdolności, jakie powinny mieć te siły,
- współdziałanie z organami Unii Europejskiej, zajmującymi się problematyką rozwoju zdolności bojowych,
- zapewnienie kompleksowości i wszechstronności przyszłych procesów i mechanizmów przeglądu wymagań obronnych.

Cele Sił Zbrojnych NATO. Wyniki przeglądu wymagań obronnych stanowią podstawę do formułowania celów Sił Zbrojnych NATO. Chodzi o określenie i uzgodnienie takich celów planistycznych dla poszczególnych państw członkowskich, aby Sojusz jako całość uzyskał poziom zdolności bojowych, określony w ramach przeglądu wymagań obronnych na poziomie minimalnych wymagań wojskowych. Cele Sił Zbrojnych NATO są ukierunkowane na wypracowanie kompromisu pomiędzy wymaganymi zdolnościami bojowymi, techniczną wykonalnością, dostępnymi zasobami i politycznymi uwarunkowaniami realizacji. Są formułowane tak, aby stanowiły rozsądne wyzwanie dla poszczególnych krajów członkowskich, a także zapewniły efektywny i sprawiedliwy wkład do kolektywnej obrony Sojuszu. Aby osiągnąć ten cel, państwa członkowskie powinny dostosować swoje plany obronne i priorytety do opracowanych i uzgodnionych przez władze Sojuszu, aczkolwiek decyzje w tym zakresie są podejmowane suwerennie przez państwa członkowskie.

Projekt propozycji sił (*Draft Force Proposals*) opracowuje Sojusznicze Dowództwo Transformacyjne (ACT), uwzględniając uwagi Sojuszniczego Dowództwa Operacyjnego (ACO), Międzynarodowego Sztabu Wojskowego

(*International Military Staff* – IMS) i Międzynarodowego Inspektoratu Cywilnego (*International Staff* – IS), a także komórek organizacyjnych Unii Europejskiej (według uzgodnionych zasad). Projekt ten odzwierciedla zestaw zdolności wojskowych, niezbędnych do wykonania misji Sojuszu, określonych w wytycznych ministerialnych i „przetłumaczonych” na minimalne wymagania wojskowe w przeglądzie wymagań obronnych. Zawiera on szczegółowe dane dotyczące poszczególnych krajów członkowskich: rodzaj wymaganych sił, ich zdolności, ilości, kategorie gotowości i wyposażenia oraz uzasadnienie propozycji i jej priorytet.

Projekt propozycji sił jest kierowany do państw członkowskich i stanowi przedmiot dyskusji podczas serii spotkań, tak zwanych połączonych konsultacji (*Joint Consultation Meeting*). Prowadzone są one w stolicach krajów członkowskich (z każdym krajem członkowskim z osobna) pod przewodnictwem ACT i z udziałem IMS oraz IS. Celem spotkań z punktu widzenia władz NATO jest zrozumienie stanowiska narodowego w sprawie wojskowej oceny zasadności propozycji, technicznej wykonalności, politycznej akceptacji, finansowych wyzwań, a także identyfikacja tych elementów propozycji celów Sił Zbrojnych NATO, które nie są ujęte w planach narodowych. Z punktu widzenia państw członkowskich spotkanie jest okazją wyjaśnienia wymagań NATO i zaprezentowania planów narodowych.

Wnioski z konsultacji są wykorzystywane do wprowadzenia ewentualnych korekt do projektu propozycji sił, który następnie jest przekazywany Komitetowi Wojskowemu (*Military Committee* – MC). Etap ten finalizuje pracę ACT nad tym dokumentem, aczkolwiek komórki planistyczne ACT współuczestniczą również w kolejnych etapach procesu pod kierownictwem komórek organizacyjnych Kwatery Głównej NATO.

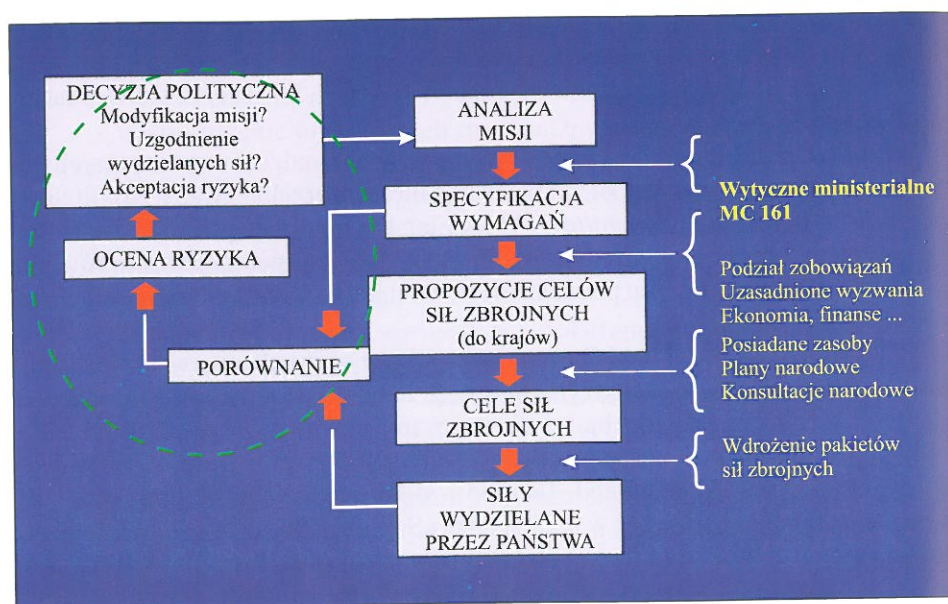
W Kwaterze Głównej NATO propozycja sił jest oceniana przez Komitet Wojskowy za pośrednictwem Międzynarodowego Sztabu Wojskowego pod kątem jej ważności, technicznej wykonalności, eliminowania powtórzeń i sprzeczności, identyfikacji współzależności propozycji, wskazania priorytetów dla indywidualnych krajów oraz ogólnej konsolidacji. Tak poprawiona propozycja sił wraz wyjaśnieniem wskazującym te obszary w zdolnościach Sojuszu, które prawdopodobnie nie osiągną odpowiedniego poziomu, jest przyjmowana na plenarnym posiedzeniu Komitetu Wojskowego, a następnie przekazywana Komitetowi Planowania Obronnego (*Defence Planning Committee* – DPC) jako propozycja sił Komitetu Wojskowego. Komitet Przeglądu Obronnego (*Defence Review Committee* – DRC) w imieniu Komitetu Planowania Obronnego dokonuje jej przeglądu, z punktu widzenia polityczno-wojskowego, w formie spotkań wielostronnych (*DRC Multilaterals*), zwracając uwagę na jej wykonalność polityczną, finansową i ekonomiczną oraz zgodność z wytycznymi politycznymi.

Następnie Komitet Przeglądu Obronnego przedkłada Komitetowi Planowania Obronnego projekt celów sił zbrojnych wraz z raportem podsumowującym, który zawiera, między innymi, przyczyny zmian wprowadzonych do propozycji sił Komitetu Wojskowego. Komitet Planowania Obronnego akceptuje propozycje celów

na wiosennej sesji ministrów obrony jako pakiety celów Sił Zbrojnych NATO, osobne dla każdego kraju członkowskiego.

Państwa członkowskie ustosunkowują się do przedstawionych dla nich pakietów celów Sił Zbrojnych NATO, przyjmując stanowisko narodowe, osobno dla każdego celu, wyrażające stopień jego akceptacji (jeden z następujących: pełna akceptacja, częściowa akceptacja, brak akceptacji, przyjęcie celu do rozważenia) wraz z jego uzasadnieniem. Akceptacja jest dokonywana na podstawie szczegółowych kryteriów. Stanowisko narodowe stanowi część odpowiedzi na kwestionariusz planowania obronnego (*Defence Planning Questionnaire – DPQ*), wydawanego w ramach przeglądu obronnego NATO.

Przegląd obronny NATO. Przeglądu obronnego dokonuje się co dwa lata. Jest to mechanizm oceniający indywidualnie każde państwo członkowskie. Ocena uwzględnia zakres implementacji celów sił zbrojnych oraz plany narodowe pod kątem ich zbieżności z planami sojuszniczymi (rys. 8).

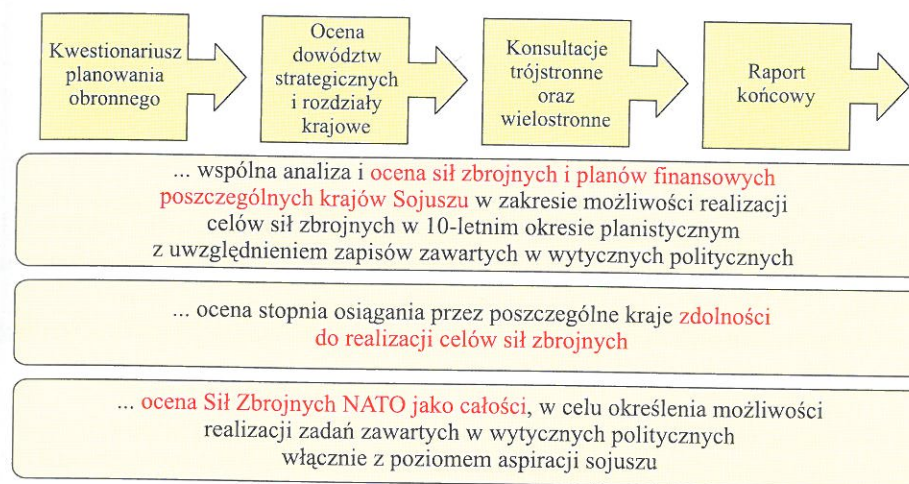

Rys. 8. Rola przeglądu obronnego NATO

Ogólna ocena wszystkich państw stanowi podstawę do dokonania kompleksowej oceny zdolności Sojuszu w odniesieniu do przyjętego poziomu ambicji NATO. Porównanie minimalnych wymagań wojskowych, określonych w ramach procesu DRR i skierowanych w celu ich spełnienia do krajów członkowskich w formie celów Sił Zbrojnych NATO, z faktycznym wkładem członków Sojuszu, określonym w ramach odpowiedzi na kwestionariusz planowania obronnego realizowanego w procesie przeglądu obronnego NATO, pozwala na zidentyfikowanie ryzyka

wojskowego w razie niezastosowania się do wymogów wynikających z celów Sił Zbrojnych NATO. Przegląd obronny jest głównym środkiem, za którego pomocą dowódcy strategiczni mają wpływ na ocenę osiągnięcia celów sił zbrojnych, a rezultaty przeglądów obronnych służą także jako dane wyjściowe do formułowania celów w następnym cyklu planistycznym.

Przegląd obronny obejmuje 10 lat i rozpoczyna się opracowaniem kwestionariusza planowania obronnego, który wczesną wiosną w latach parzystych jest rozsyłany do krajów członkowskich (rys. 9).

Rys. 9. Proces przeglądu obronnego NATO

Treść DPQ dotyczy planów narodowych w nawiązaniu do aktualnej edycji celów Sił Zbrojnych NATO, a także odnosi się do lat minionych i bieżącego roku w odniesieniu do niektórych dziedzin. Kraje członkowskie NATO udzielają odpowiedzi latem w latach parzystych (zwykle w lipcu lub sierpniu). Odpowiedzi na DPQ stanowią podstawę analizy i oceny każdego państwa członkowskiego w formie rozdziału krajowego (*Country Chapter*).

Projekt rozdziału krajowego wraz z oceną głównych dowódców NATO jest omawiany podczas tak zwanej analizy trójstronnej. W tym spotkaniu biorą udział przedstawiciele Międzynarodowego Inspektoratu Cywilnego, władz wojskowych NATO oraz zainteresowanego kraju członkowskiego. Celem jest wyjaśnienie różnic, uzyskanie dodatkowych informacji i wyjaśnień ze strony państw członkowskich, tak aby zawarta w projekcie rozdziału krajowego analiza i ocena danego państwa była rzetelna i wyczerpująca.

Na podstawie wyników przeglądu trójstronnego i innych dostępnych materiałów Międzynarodowy Inspektorat Cywilny poprawia projekt rozdziału krajowego, który wraz z oceną głównych dowódców NATO jest przekazywany Komitetowi Przeglądu Obronnego.

Rozdział krajowy służy Komitetowi Przeglądu Obronnego do przeprowadzenia szczegółowego przeglądu wysiłku obronnego każdego państwa członkowskiego w formie analizy wielostronnej. Ma ona na celu dokonanie szczegółowej oceny zdolności obronnych, a także przeglądu i realizacji podjętych przez dane państwo zobowiązań w bieżącym roku. Spotkanie jest ukierunkowane na pogodzenie ewentualnych rozbieżności między planami obronnymi poszczególnych państw członkowskich i celami Sił Zbrojnych NATO.

Poprawiony i zaakceptowany przez Komitet Przeglądu Obronnego rozdział krajowy, zawierający również ogólną ocenę danego państwa członkowskiego i podsumowanie statystyczne, jest przekazywany Radzie Północnoatlantyckiej i wraz z oceną Komitetu Wojskowego stanowi podstawę do opracowania raportu ogólnego, który jest przyjmowany na sesji jesiennej, w której uczestniczą ministrowie obrony państw członkowskich.

Sekretarz generalny NATO może przedstawić Radzie Północnoatlantyckiej, w formie pisemnej lub ustnej, swoją ogólną ocenę przeglądu obronnego, zawierającą osobisty pogląd na obecny i przyszły stan planowania obronnego NATO.

Reasumując, można sformułować następujące wnioski dotyczące przeglądu obronnego NATO:

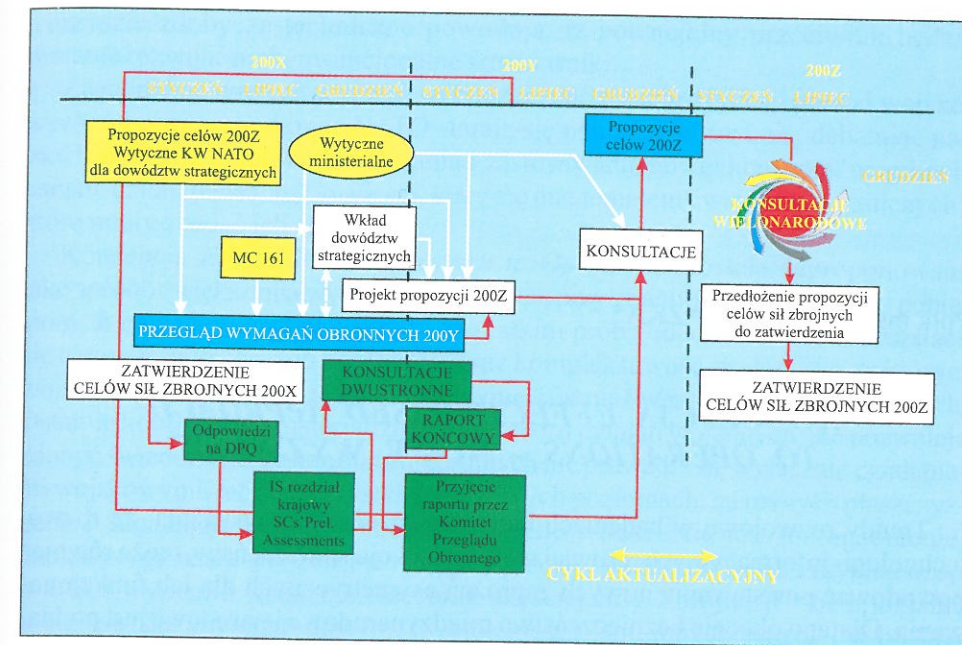
- odgrywa on istotną rolę w ocenie zdolności poszczególnych państw według dokumentów normatywnych NATO;
- ma on na celu
 - ocenę procesu planowania obronnego poszczególnych krajów,
 - ocenę stopnia osiągnięcia celów sił zbrojnych,
 - ocenę sił zbrojnych jako całości (struktury organizacyjne, zdolność do działań, poziom modernizacji, zdolności strategiczne, niedobory zdolności),
 - określenie poziomu ryzyka w wypadku nieosiągnięcia wymaganych celów,
 - określenie bazy wyjściowej dla następnego cyklu planistycznego;
- efektem końcowym przeglądu obronnego jest
 - ocena poszczególnych krajów (*Country Assessment*),
 - ocena ryzyka (*Suitability and Risk Assessment*) dokonywana przez dowódców strategicznych.

*

*

*

Planowanie Sił Zbrojnych NATO jest procesem bardzo złożonym i rozciągniętym w czasie. Na rysunku 10 przedstawiono zasadnicze elementy tego procesu na osi czasu. Wytyczne ministerialne, przegląd wymagań obronnych, cele Sił Zbrojnych NATO oraz przegląd obronny NATO stanowią logiczny ciąg przedsięwzięć planistycznych, zapewniających osiągnięcie przez Sojusz Północnoatlantycki zdolności wojskowych, umożliwiających prowadzenie całego spektrum misji w perspektywie 10 lat.

Rys. 10. Planowanie Sił Zbrojnych NATO – podsumowanie

Koordinacja całokształtu przedsięwzięć jest dużym wyzwaniem, szczególnie po ostatnim rozszerzeniu NATO o kolejne 7 krajów. Jednocześnie proces ten jest poddawany ciągłym modyfikacjom w celu dostosowania do nowych wyzwań, w tym odgrywania roli w ramach transformacji zdolności wojskowych Sojuszu pod przewodnictwem Sojuszniczego Dowództwa Transformacyjnego. Zrozumienie wszystkich aspektów procesu planowania Sił Zbrojnych NATO stanowi wyzwanie dla personelu w nim uczestniczącego. Z narodowego punktu widzenia jest to warunek efektywnego uczestnictwa w tym procesie. Fachowe przygotowanie kadry jest niezbędne do odniesienia korzyści z uczestnictwa w planowaniu sojuszniczym, zgodnie z jego definicją, poprzez właściwą interakcję ze strukturami organizacyjnymi NATO odpowiedzialnymi za realizację tego procesu we właściwym czasie, miejscu i we właściwy sposób.